

מקורות לעיון במס' כתובות: פרק אלמנה ניוזנת

דף כב

מ. זילברמן

ניסן תשע"ה

(קא:) **הסתרת מידע בעניני שידוכין**. איתא בגמ' אלמנה (פירוש לכהן גדול) אשה גמורה בין הכיר בה בין לא הכיר בה יש לה כתובה, ע"כ. והעיר הקה"י (יבמות סי' מ"ד) דמבורר מכאן דחייבי לאוין אף דלא הכיר בה יש לה כתובה, וא"כ מוכח דהוי קידושין ודאי (דבקידושי ספק אין כתובה דספק מממונא לקולא כדלעיל עג:), ואין חשש קידושי טעות.

וכתב דזה ראי' לנידון שלו שם דנשאל על אחד שנטלו ממנו ביצה אחת דיש מקום להקל להכשירו לבוא לקהל ע"פ דעה בראשונים דניטל ביצה א' אינו אסור לקהל ובצירוף עוד סניפים, אך דן אם יש חשש לקידושי טעות אם לא יגלה לאשתו קודם הנישואין. דאף דהקילו בשבילו להתירו לבוא לקהל אולי אין להקל לאשתו, וכמו דמצינו בשו"ת חת"ס (או"ח סי' ס"ה הו"ד בפ"ת יו"ד סי' ל"א סק"ב) דהיכא דמקילים במקום הפסד מרובה היינו דוקא לבעל הבהמה ולבני ביתו, אבל אין להתיר לאחרים לקנות ממנו לכתחילה ומחוייב להודיעם, ואם לא יודיעם יש חשש מקח טעות. ודחה את זה ע"פ הגמ' בסוגיין דאפי' בחייבי לאוין ועשה אין משום קידושי טעות.

ועוד חידש דאין אפי' משום גניבת דעת ואונאה בהסתרת הענין ע"פ פירושו בגמ' יבמות (מה). דאיתא התם ואף רב מורה בה התירא דההוא דאתא לקמיה דרב א"ל עכו"ם ועבד הבא על בת ישראל מהו א"ל הולד כשר ... וכי אתא לקמיה דרבא א"ל או גלי או נסיב בת מינך, ע"כ. ופירש"י "צא לגלות במקום שלא יכירוך ויתנו לך בת ישראל כשרה". הרי דא"צ להודיע על פגמו. והסביר בזה הקה"י ד"גבי נישואין בדיעבד לאחר שכבר נישאו אפי' אילו הי' הצד השני מסכים מרצונו הגמור לבטל המקח היינו להתגרש מ"מ אומדנא הוא שלא הי' רוצה בזה אחרי שכבר נתקשרו בחיבה וקשין גירושין ... ומשו"ה כל כה"ג שבדיעבד לא ירצה לוותר על הקנין אע"פ שיש בו מום זה לא חשיב גניבת דעת בזה שלא סיפר כל מומיו". והטעם דלגבי מקח וממכר אין הלוקח רוצה דוקא בחפץ זה, ולכן כל ריעותא חשיב מום, אבל לגבי שידוכין רוצה לינשא דוקא לאשה זו ולא איכפת ליה מסתם ריעותא.

אך עי' בשו"ת דברי מלכיאל (ח"ג סי' צ') שחולק על החת"ס וס"ל דהיכא דהותר לבעל הבית משום הפסד מרובה הותר גם לאחרים. [וע"ע באריכות מה שהביא בספר פתחי חושן גניבה פי"ב הע' נ"ב.]. אך גם ס"ל לענין מי שהתירו לו לבוא לקהל דצריך להודיע להאשה. אלא דאם הרופאים אומרים שעדיין יכול להוליד צידד דיש מקום שלא להודיע אבל מ"מ עדיף להודיע.

רוב פוסקי זמנינו מניחים שכל מום שסתם בני אדם מקפידים עליו יש לגלות. [ועי' בספר חסידים (סי' תק"ז) שכתב, "לא יכסה אדם מום בני ביתו אם צריכים בניו או קרוביו להזדווג אם יש להם חולי שאלו היו יודעים אותם המזדווגים עמהם אותו חולי לא היו מזדווגים יגלה להם פן יאמרו קדושי טעות היו". ועי' בספר חפץ חיים (הל' רכילות כלל ט' ציור ג') דאין בזה משום רכילות.]. ועי' בספר נשמת אברהם (אה"ע סי'

ה'). ולענין הגמ' ביבמות הביא הנשמת אברהם להגריש"א זצ"ל דשאני התם לענין יוחסין דמעיקר הדין לא הי' שום איסור בנישואי ישראל לבן עכו"ו ובת ישראל, אלא שיש אלו שהיו מקפידים על זה לעצמם. ועוד הביא של ע"פ הנצי"ב (שו"ת משיב דבר ה"ב סי' נ') דאפשר דדוקא התם התיר לגלות ולינשא דלא הי' סיכוי רציני שיכירו בזה אף לעתיד, דאחרת הי' אסור משום גניבת דעת. וע"ע במאמרו של הגר"מ וויליג שליט"א (קול צבי חוברת י"ד החל מעמ' י"ג) ובמאמרו של הרב יצחק שטיינברג בספר ברכה לאברהם (החל מעמ' 341).

ובין פוסקי זמנינו עי' בשו"ת אג"מ לענין גילוי מחלה שיש לבעל (אה"ע ח"ד סי' ע"ג אות ב') [אך השוה לדבריו במק"א (אה"ע ח"ג סי' כ"ז)] ולענין פנויה שזנתה (או"ח ח"ד סי' קי"ח) ושו"ת ציץ אליעזר (חט"ז סי' ד') לענין אשה שאין לה רחם ושו"ת שבט הלוי (ח"ו סי' ר"ה) לענין אשה שנפלה לה שיערה ושו"ת חלקת יעקב (סי' קל"ו) לענין החולה במחלה קשה. וע"ע בשו"ת תשובות והנהגות (ח"א סי' תתע"ט) ובשו"ת מנחת יצחק (ח"ג סי' קט"ז) ובשו"ת חלקת יעקב (אה"ע סי' פ').

עיקר תוס' פרק מי שהי' ופרק אלמנה ניזונת

(צו:) נכסי, ור' יוסי	(צ.) ש"מ
(צז:) זבין	(צא.) וכי תימא
(צז:) אלמנה, לאתויי, בבתוליה, בתולה	(צא:) כך, דזבנה
(צח.) מוכרת, דאמרי, אלמנה	(צב.) ופייסיה, אי פיקח, ראובן
(צח:) אמר רב פפא	(צב:) דינא עד ומייתי רבי ראי'
(צט.) א"ה	(צג.) עד שלא, ומאימת
(צט:) ה"ג, פיחת	(צג:) הותירו, מי שהי'
(ק.) רבא, ובוררין עד והא דאמר	(צד.) שני. לימא
(ק:) ולא בלאות	(צד:) כתב, אמיה
(קא.) כללו, ובהפרת	(צה.) וכי כתבה, כתבה, התם
	(צה:) ומוקמינן, וכן, ואין
	(צו.) ת"ש, אלמנה